

Naděje znamená, že stojí za to žít

Kázání na zahájení Svatého roku 2025, katedrála sv. Štěpána v Litoměřicích, neděle 29. prosince 2024 v 16.00 hodin

Milé sestry, milí bratři,

papež František rozhodl, že právě dnes, o svátku Svaté rodiny, se má zahajovat Svatý rok – Jubileum 2025 v jednotlivých diecézích. A tak jsme tady.

Svaté roky, slavené od roku 1300 nejprve v intervalech 50 let, a potom stále častěji, jsou inspirovány starozákonním sabatickým rokem, rokem odpočinutí, nazývaný *shmita*. Slavily se každých sedm let a bylo nařízeno toho roku propouštět otroky na svobodu a nechat pole a vinice ležet ladem. Později Židé slavili a slaví dodnes sabatický či jubilejní rok, vyhlašovaný po sedmkrát sedmi lety, tedy každý 50. rok. Smysl byl stejný: odpustit dlužníkům dluhy a přijímat od Boha všechno jako dar. (srov. Lv 24,1-4; Ex 23,10n; Dt 15,12-15).

A takový je i smysl každého Svatého roku. Je to rok, kdy si více než kdy jindy uvědomujeme, že jsme závislí na Bohu a jeho milosrdenství a dobrotě, a že ona myšlenka sabatického roku, tedy propustit otroka, odpustit dlužníkovi a žít z Boží dobroty zůstává stále platná. V novém letopočtu odvozeném od Kristova příchodu na svět se pak jubilejními roky stávají ty, které jsou výročím Kristova Vtělení, případně ukřižování a zmrtvýchvstání. A takový je i letošní rok.

V první řadě bychom si měli odpovědět na otázku, co pro nás Svatý rok znamená. Abychom mohli plně využívat jeho plodů, tedy milosti nového začátku a prohloubení našeho vztahu ke Kristu, musíme si nejprve přiznat, že potřebujeme Boží milosrdenství. V pastorační praxi se často setkáváme s velmi zběžným pohledem člověka na sebe sama. Nemálo kajících při zpovědi vyznává, že nemá vlastně žádné hříchy, protože nikoho nezabili a nikoho neokradli. Ano, vražda a krádež – to jsou velké hříchy, jsou to dokonce zpravidla trestné činy. Ale s tímto konstatováním přece nemůže být člověk spokojený. Když budeme přemýšlet dále, dojdeme k názoru, že všechno nebylo v pořádku. To je svatá pravda. Ale pokud nebudeme vědět poněkud přesněji, jak jsme na tom, pak v nás Boží milost může působit pouze omezeně, protože my s ní v podstatě nejsme schopni spolupracovat. Celý proces smíření s Bohem pak spočívá v přiznání, uznání a vyznání viny. A to je dlouhá cesta.

Na rozdíl od různých technik osobního rozvoje zde nejde v první řadě o to, abychom poznali své silné a slabé stránky a začali s tím nějak pracovat,

ale abychom poznávali, že jsme hříšní chybující lidé, a to v naprosto konkrétních věcech, a že je tu Bůh, který je sice spravedlivý, ale současně je milosrdný a milostivý, který nám může a chce odpustit. Je to Bůh milující, který tak miloval svět, že nám poslal svého jednorozeného Syna. A každý, kdo v něho věří, má život věčný. (Jan 3,16). Věřit v něho pak neznamená pouze věřit, že existuje, že tu byl, že tu na světě něco konal, ale že tu je kvůli mně, že já jsem příčinou toho všeho, co se stalo a děje v dějinách spásy tak, jak o tom zpívá středověká sekvence *Dies irae*: „Recordare, Iesu pie, quod sum causa tuae viae, ne me perdas illa die.“ (Pamatuj, dobrý Ježíši, že já jsem příčinou tvé cesty, v onen den mě neztrať.) Taková víra nám pomáhá, abychom žili v životodárném společenství s Bohem.

Je dobře, že zahajujeme Svatý rok na svátek Svaté rodiny. To co činí z lidských individuí plně člověka, jsou vztahy. Vztahy jsou nesmírně důležité. A to nejen jejich existence, tedy že já mám k lidem vztahy a oni je mají ke mně, ale důležitá je také kvalita vztahů. Ano, mají být co nejlepší, ale zde mám na mysli něco jiného. Jiný vztah je mezi manželi, jiné jsou vztahy mezi rodiči a dětmi, jiné jsou vztahy sousedské, jiné vztahy mezi kamarády a přáteli, jiné jsou vztahy ve společenství farnosti, diecéze, a tak bychom mohli pokračovat. Aby byla společnost soudržná, musí být tyto vztahy dobře uspořádány. Ježíš mluví o trojím vztahu: k Bohu, k bližnímu a k sobě samému. Zatímco vztah k Bohu má být naprosto exkluzivní (miluj Boha nade vše), pak vztah k bližnímu je poměřován vztahem k sobě samému, a naopak (srov. Mk 12,30-31). Zdá se to být jednoduché, ale jak je to těžké například v situacích, kdy je třeba odpouštět. Prosba v Modlitbě Páně „odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům“ (Mt 6,12) rozhodně není jen do počtu.

Vzácným vztahem, který byl Kristem povýšen na svátost, je vztah manželů. Je dobré si připomenout, že je to vztah lásky, úcty a věrnosti až do smrti jednoho z manželů. Lze pochopit složitosti současné doby, ale pokud takto žité manželství už není normou, ale pozitivní deviací, pak s námi něco není v pořádku. Navzdory konzumní kultuře, kdy to, co nefunguje nebo zlobí, už neopravujeme, ale vyhazujeme, nesmí toto platit o vztazích mezi lidmi a už vůbec ne o vztazích mezi manželi. Proto se dnes budeme za manžele modlit a oni budou obnovovat svůj manželský slib. Více než kde jinde, zde platí přísloví: „Bez Božího požehnání marné lidské namáhání“.

Na intimní a velmi exkluzivní vztah manželů úzce navazuje vztah rodičů a dětí v rodině. Jsou to spojené nádoby. Pokud je v ohrožení manželství, je v riziku i rodina. Rodina je přitom přirozeným prostředím pro růst, vývoj a výchovu další generace. Jak zdravé budou rodiny, tak zdravá bude

společnost. To že v pravěku žili lidé možná jiným způsobem, třeba v tlupách, neznamená, že rodina nemá vysokou hodnotu a že ji nemáme dnes chránit a podporovat. Je to úkol každého z nás, rodičů a dětí, stejně jako politiků, společnosti stejně jako církve. Je to úkol i nás celibátníků, protože i když rodinu nemáme, z rodiny jsme vyšli a víme, o co bychom bez rodiny přišli.

Svatá rodina je nám vzorem jak svatostí svých členů, tak svatého soužití v rodině. Neměla na růžích ustláno. Narození v betlémském chlévě, útěk před Herodem do Egypta, chudoba a tvrdá práce. Nebyla ušetřena ani smrti. Ale toto všechno bylo možné překonat, protože se tak dělo pro Boha a s Bohem. Tímto Bohem je malý (a později větší a dospělý) Ježíš. On byl současně důvodem jejich těžkostí, ale zároveň také způsobem jejich řešení. V této rodině byl Bůh vždy přítomen.

Protože jsme byli mocí křtu přijati za Boží děti (srov. Řím 8,16), patříme do této rodiny. Tou rodinou je církev. Stejně jako ve svaté rodině, i zde se děje a má být všechno pro Boha a s Bohem. Církev bez Boha by byla jen jakousi dobročinnou organizací, která dřív nebo později skončí na nějaký nedostatek nebo nepotřebnost. Církev zároveň musí žít tak, aby její jednotliví členové žili s Bohem a byli k němu vedeni. Je domovem milosti, prostředím pro růst svatosti, skutečnou rodinou, kde jsou vztahy posvátné, protože základním vztahem, který drží vše pohromadě, je Bůh a jeho dobrota k lidem. Kristus je hlavou církve.

Toto všechno, co jsem právě o církvi řekl, si uvědomujeme ještě více během Svatých roků. Uvědomujeme si svatost Boží, jeho ochotu nás osvobodit a oddlužit, jeho vůli dát nám novou šanci. Z jeho strany je to skutečně účinná pomoc. Proto žít v církvi není jen činnost či práce, ale je to vždy slavení. Ženich je s námi, jsme stále na svatbě. Chce, abychom měli na sobě svatební roucho milosti, ale současně je milosrdný a má nás rád takové, jací jsme (srov. Mt 22,1-14). To zavazuje. Proto s vděčností zahajme tento Svatý rok a modleme se, aby nás zahrnuté Boží milostí a dobrodiním, On sám proměňoval a proměnil.

A jaká má být ta proměna? Nejde zdaleka jen o nás. Máme být světlem, abychom svítili, máme být solí, abychom dávali chuť (Mt 5,13-16). Máme být *svědky naděje*, abychom se stali *znamení naděje*, a to pro všechny lidi. Naděje, tedy přesvědčení, že Bůh má všechno pevně v rukou, že má poslední slovo, že stojí za to žít.

† Stanislav Příbyl, biskup litoměřický